

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ

обов'язкова загальна
за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»
підготовки бакалавра
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
мова викладання - українська

Рекомендовано кафедрою
охорони праці та екологічної безпеки
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 2 вересня 2024 року №2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Культура безпеки».

2024 рік

1. Анотація

Вивчення навчальної дисципліни «Культура безпеки» передбачає розкриття таких проблемних питань сьогодення, як:

- планетарні екосистеми та вплив людської діяльності на їх функціонування;
- небезпеки та їх сукупність, засоби і системи захисту від небезпек;
- проблеми перебування людини в оточуючому середовищі під час звичайних та надзвичайних ситуацій, моделі безпеки системи «людина – життєве середовище»;
- алгоритми забезпечення безпеки і попередження небезпек шляхом вивчення загальних закономірностей їх виникнення, властивостей, наслідків впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини і середовища її проживання від небезпек;
- теоретичні та практичні питання безпеки праці, особливості функціонування системи «людина-машина-середовище».

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки навчальної дисципліни із повсякденним життям.

Навчання за даною навчальною дисципліною проводиться на початку освітнього процесу (1 курс навчання). Теоретичні положення навчальної дисципліни «Культура безпеки» виступають певним підґрунтям для ефективного засвоєння здобувачами вищої освіти основних професійно-орієнтованих дисциплін.

2. Інформація про викладачів

Загальна інформація	Артем'єв Сергій Робленович, завідувач кафедри охорони праці та екологічної безпеки факультету управління і безпеки населення, к.т.н., доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8
E-mail	arctic2667@gmail.com
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Культура безпеки» проводяться відповідно до розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується з викладачем окремо.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Постреквізити: профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань, експертиза охорони праці, пожежна безпека виробництв, управління та нагляд у галузі охорони праці.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Мета вивчення: підготовка фахівців, які мають оволодіти компетентностями, потрібними для створення і підтримання здорових та безпечних умов праці, життєдіяльності людини, забезпечення цивільного захисту, техногенної безпеки, а також реагування на надзвичайні ситуації та ліквідацію їх наслідків. **Завдання вивчення:** вивчення понять, правових норм, вимог та правил, а також комплексу організаційних, технічних і спеціальних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в трудовому процесі, для захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від наслідків надзвичайних ситуацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання: зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя з урахуванням гендерних особливостей.

уміння: застосовувати тенденції розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек; організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці; оцінювати ризики виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці.

комунікація: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування; прагнення до збереження навколишнього середовища.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

К07. Навички міжособистісної взаємодії.

К27. Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій

Програмні результати навчання, які повинен отримати здобувач вищої освіти:

ПРН22. Пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів.

ПРН23. Застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуації населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.

ПРН25. Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	2-й
Обсяг кредитів ECTS	3
Загальна кількість годин	90 год.
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	24 год.
Лабораторні	–
Самостійна робота	46 год.
Вид підсумкового контролю	2 семестр – дифзалік

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, яка триває 80 хвилин без перерви.

Тижд ень навча ння	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
2 семестр		
Модуль 1		
згідно розкла ду занять	<p>Тема 1. Аспекти загальної екології. Екологія, як наука. Антропогенний вплив на компоненти навколишнього природного середовища. Виїзне заняття на підприємство. Природні ресурси та основи раціонального природокористування. Види техногенного забруднення. Методи та способи боротьби з техногенним забрудненням. Екологічна регламентація антропогенної діяльності. Ліквідація екологічних наслідків надзвичайних ситуацій. Види екологічного моніторингу. Напрямки екологічної безпеки. Модульний контроль.</p>	Лек – 6 год. ПЗ – 10 год. СР – 12 год.
Модуль 2		
згідно розкла ду занять	<p>Тема 2. Прикладні аспекти екології. Екологічна складова безпеки навколишнього середовища. Основні види надзвичайних екологічних ситуацій. Глобальні екологічні проблеми сучасності. Екологічні проблеми урбанізованих територій. Нормативно-правове забезпечення охорони навколишнього середовища. Тестування. Модульний контроль.</p>	Лек – 4 год. ПЗ – 4 год. СР – 12 год.
Модуль 3		
згідно розкла ду занять	<p>Тема 3. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності. Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Фундаментальні закони з питань безпечної життєдіяльності в Україні. Принципи правового регулювання управління безпекою життєдіяльності в Україні. Небезпеки, їх види та властивості. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Ризик-орієнтований підхід до оцінки небезпек. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Характеристика</p>	Лек – 6 год. Сем. – 2 год. ПЗ – 4 год. СР – 12 год.

	техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини. Фактори небезпек у навколишньому середовищі, їх види та наслідки впливу на життєдіяльність людини. Модульний контроль.	
Модуль 4		
згідно розкладу занять	Тема 4. Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу. Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу. Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Літосферні, атмосферні та гідросферні небезпеки. Захист населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек. Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Прояви та загрози терористичних актів з застосуванням вибухових пристроїв. Загрози технологічного тероризму в сучасних умовах. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Модульний контроль. Диференційний залік.	Лек – 4 год. ПЗ – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 10 год.
Разом:		90 годин

Примітка: Лек – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем – семінарське заняття; СР – самостійна робота.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

Індивідуальне завдання є однією з форм роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації ними творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці. За бажанням здобувач вищої освіти може обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження, результати дослідження оформити звітом у формі реферату, презентації, добірки відеоматеріалів, створення відео- або фоторяду.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти міститься у:

Культура безпеки: методичні вказівки з організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час вивчення дисципліни / О.П. Шароватова. Х:

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти.

Засобами оцінювання та методами оцінки результатів навчання є: диференційований залік; модульні контрольні роботи; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань; творчі проекти; презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами:

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)
90–100	A
80–89	B
65–79	C
55–64	D
50–54	E
35–49	FX
0–34	F

Критерії оцінювання.

Поточний контроль проводиться на кожному (лекційному, практичному, семінарському) занятті шляхом проведення усного та письмового опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти та вдосконалення методики проведення занять.

Поточний контроль може проводитись наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять, або після завершення вивчення матеріалу модуля;

– тестовий контроль – проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу модуля;

– комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачем вищої освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи тощо) та є обов'язковим.

Підсумкова модульна оцінка визначається як сума поточної та контрольної оцінок (балів) з даного модуля. Оцінювання кожного модуля включає обов'язкові види робіт та допоміжні завдання (враховується активність та поточна успішність здобувача вищої освіти на семінарах тощо).

З навчальної дисципліни «Культура безпеки» **підсумковий контроль** проводиться у формі диференційованого заліку.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Поточний контроль та самостійна робота				
2 семестр				
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Сума балів за дисципліну
Л – 6 (3,5 бали) ПЗ – 10 (24,5 балів) МК – 7 балів <u>35 балів</u>	Л – 4 (2 бали) ПЗ – 4 (14 балів) МК – 4 бали <u>20 балів</u>	Л – 6 (2,5 бали) ПЗ – 4 (10 балів) Сем – 2 (7,5 балів) МК – 5 балів <u>25 балів</u>	Л – 4 (2 бали) ПЗ – 2 (8 балів) Сем – 2 (6 балів) МК – 4 бали <u>20 балів</u>	<u>100</u>

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача вищої освіти впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

До уваги можуть братись додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти.

Вагомий бальний внесок за лекційне заняття складає 10 % від загальної кількості балів за певний модуль (загалом 10 балів). Він

нараховується за присутність здобувача вищої освіти на лекційному занятті (за кожну лекцію (2 аудиторні години). Залежно від кількості лекційних занять під час проведення кожного модулю показник нарахування балу за присутність здобувача вищої освіти різний.

Вагомий внесок семінарського заняття становить 30 % від загальної кількості балів (від кількості балів певного модуля). Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом визначеної теми (у тому числі за виконання індивідуальних завдань (відпрацювання рефератів) та активність здобувача вищої освіти під час роботи на занятті.

Вагомий внесок практичного заняття становить 40 % від загальної кількості балів (за відсутності у модулі семінарських занять даний показник складає 70 %). Він передбачає оцінку набутих навичок під час виконання практичних завдань та виконанні нормативів, а також оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом попередніх тем (за умови відсутності оцінок на попередніх семінарських заняттях).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті (оцінюється від 0 до 100 % від показника максимального балу за кожне семінарське заняття):

«5» – (90 – 100 %) – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується у конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, виконав індивідуальне заняття без суттєвих зауважень;

«4» – (60 % – 90 %) здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми, виконав індивідуальне заняття без суттєвих зауважень;

«3» – (40 % – 60 %) здобувач вищої освіти поверхнево володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми, виконав індивідуальне заняття з суттєвими зауваженнями;

«2» – менше ніж 40 % – здобувач вищої освіти не знає відповіді на поставлені питання або розкриває поверхнево лише окремі положення, допускаючись при цьому суттєвих помилок, не виконав індивідуальне заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється від 0 до 100 % від показника максимального балу за кожне практичне заняття):

«5» – (90 – 100 %) – завдання виконане у повному обсязі, показники розрахунків відповідають контрольним даним;

«4» – (60 % – 90 %) – завдання виконане у повному обсязі, показники розрахунків не відповідають контрольним даним внаслідок допущення технічних помилок та неуважності;

«3» – (40 % – 60 %) – завдання виконане у повному обсязі, але показники розрахунків частково не відповідають контрольним даним;

«2» – менше ніж 40 % – завдання не виконане, показники розрахунків не відповідають контрольним даним.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і виконується у

вигляді аудиторної письмової (контрольної) роботи або складання тесту, або співбесіди за визначеними питаннями під час останнього практичного заняття в межах окремого модуля. **Вагомий відсоток даного заходу становить 20 % від загальної кількості балів певного модуля.**

Відсоток нараховується від 100 балів (оскільки бали за дифзалік, як елемент семестрового контролю не нараховуються).

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час здавання модульного контролю (оцінюється від 0 до 100 % від показника максимального балу за модульний контроль):

«5» – вірні відповіді надані не менше ніж на 90 % питань;

«4» – вірні відповіді надані на 60 % – 90 % запропонованих питань;

«3» – вірні відповіді надано на 40 % – 60 % запропонованих питань.

«2» – вірні відповіді надано менше ніж на 40 % запропонованих питань.

Питання для проведення модульних контролів:

Модуль 1

1. Надати визначення поняття «екологія», ким і коли введено.
2. Види сучасної екології, характеристика
3. Надати визначення поняття «екосистема»
4. Надати визначення поняття «біосфера»
5. Геоекологія, чим займається
6. Техноекологія, чим займається
7. Групи екологічних факторів
8. Абіотичні фактори, групи
9. Біотичні фактори, групи
10. Надати визначення поняття «гомеостаз»
11. Надати визначення поняття «конкуренція»
12. Надати визначення поняття «паразитизм»
13. Надати визначення поняття «екологічна валентність»
14. Класифікація живих організмів за екологічною валентністю
15. Класифікація екосистем
16. Групи процесів антропогенного впливу на природу, х-ка
17. Підходи до оцінки антропогенного впливу, х-ка
18. Надати визначення поняття «вилучення ресурсів»
19. Надати визначення поняття «вичерпання ресурсів»
20. Сутність фізичного забруднення, наведіть приклади
21. Сутність хімічного забруднення, наведіть приклади
22. Сутність теплового забруднення, наведіть приклади
23. Ерозія ґрунтів, види ерозії
24. Сутність прямого впливу на трансформацію рельєфу
25. Сутність непрямого впливу на трансформацію рельєфу
26. Завдання раціонального використання природних ресурсів
27. Напрями раціонального природокористування
28. Принципи раціонального природокористування
29. Класифікація природних ресурсів

30. Відновлювальні ресурси
31. Практично невичерпні ресурси
32. Платежі, види платежів
33. Податки, види податків
34. Надати визначення поняття «акциз»
35. Надати визначення поняття «кредит»
36. Надати визначення поняття «грант»
37. Надати визначення поняття «дотація»
38. Надати визначення поняття «субсидія»
39. Функції управління НПС
40. Надати визначення поняття «екологічний моніторинг»
41. Види екологічного моніторингу
42. Рівні екологічного моніторингу

Модуль 2 (тестування)

1. Надзвичайна екологічна ситуація – це:
  1. Ситуація, при якій на певній місцевості сталися негативні зміни.....
  2. Ситуація, при якій на окремій місцевості сталися негативні зміни.....
  3. Ситуація, при якій на місцевості сталися негативні зміни....

2. Проявом екологічної кризи є:
  1. Виникнення значних змін ландшафтів.....
  2. Виникнення змін ландшафтів.....
  3. Виникнення певних змін ландшафтів.....

3. Прояви екологічної катастрофи характеризуються:
  1. Втратою природних ресурсів.....
  2. Повним виснаженням природних ресурсів.....
  3. Частковою втратою природних ресурсів.....

4. Чи є «ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій та природних катастроф» одним з етапів розвитку надзвичайних екологічних ситуацій?
  1. Так.
  2. Ні.
  3. Залежно від динаміки розгортання надзвичайної ситуації.

5. Ерозія є проявом впливу природних явищ на:
  1. Грунт.
  2. Рельєф.
  3. На грунт і рельєф.

6. Чи повинні підрозділи ДСНС приймати участь у захисті населення від природних стихійних явищ?
  1. Так.
  2. Ні.

3. За окремим розпорядженням голови ДСНС.
7. До основних видів впливу людини на навколишнє природне середовище відносять:
  1. Антропогенний та природний вплив.
  2. Навмисний і ненавмисний вплив.
  3. Позитивний та негативний вплив.
8. За тимчасовими характеристиками існують впливи:
  1. Постійні, непостійні, епізодичні
  2. Постійні, періодичні, епізодичні
  3. Епізодичні, постійні, разові
9. Існують наступні рівні управління екологічною безпекою:
  1. Глобальний, регіональний, локальний.
  2. Об'єктовий, місцевий, регіональний.
  3. Місцевий, глобальний, трансграничний.
10. Середня тривалість життя людини у світі складає:
  1. 58 років
  2. 48 років
  3. 68 років
11. Склад атмосфери:
  1. Азот – 76,09 %, кисень – 22,94 %
  2. Азот – 77,09 %, кисень – 21,94 %
  3. Азот – 78,09 %, кисень – 20,94 %
12. Озоносфера знаходиться на висоті:
  1. 20 – 90 км.
  2. 15 – 70 км.
  3. 15 – 60 км.
13. Існують наступні зміни в гідросфері:
  1. Позитивні та негативні.
  2. Антропогенні та не антропогенні.
  3. Якісні та кількісні.
14. Забруднення нафтопродуктами відносять до забруднення:
  1. Органічного походження.
  2. Неорганічного походження.
  3. Антропогенного походження.
15. Теплове забруднення пов'язано з температурою вище:
  1. 36,6 град.
  2. 40 град.

3. 42 град.

16. Решітки затримують забруднювачі діаметром вище:

1. 0,15 мм.

2. 0,25 мм.

3. 0,2 мм.

17. За ступенем освітлення відстійники поділяють на:

1. Освітлені та неосвітлені

2. Первинні та вторинні

3. Потужні та слабкі

18. За конструктивними ознаками відстійники бувають:

1. Прямокутні, квадратні та овальні

2. Вертикальні, круглі та горизонтальні

3. Вертикальні, горизонтальні та радіальні.

19. Коагулянт під час додавання до забруднювача створює:

1. Суміш, яка осідає до низу.

2. Суміш, яка спливає до поверхні.

3. Суміш, яка знаходиться у шарі води.

20. Найбільш дешевим коагулянтом є:

1. Поліакриламід.

2. Вапно

3. Крейда

21. Флокулянт по відношенню до коагулянту є:

1. Більш дешевим.

2. Більш ефективним.

3. Більш дорогим.

22. Під час флотації суміш забруднювача:

1. Осідає до низу.

2. Спливає до поверхні.

3. Знаходиться у шарі води.

23. Основним законодавчим актом у галузі охорони природи в нашій державі є:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»

2. Конституція.

3. Кодекси України про охорону природи.

24. Скільки ви знаєте видів відповідальності за порушення вимог природоохоронного законодавства?

1.2   2.4   3.5

25. Чи відноситься розпорядження голови ДСНС до підзаконного акту?

1. Якщо воно відповідає певному законодавчому акту.
2. Так.
3. Ні.

26. Яке дисциплінарне стягнення є самим важким?

1. Службова невідповідність.
2. Звільнення.
3. Пониження в посаді.

27. Чи відноситься «конфіскація рушниць» до заходів адміністративного покарання за порушення природоохоронного законодавства?

1. Так.
2. Ні.
3. Залежить від типу зброї.

28. Дисциплінарна відповідальність для посадових осіб за порушення вимог природоохоронного законодавства полягає в:

1. В накладенні штрафних санкцій на підприємство.
2. В накладенні стягнення через видання відповідного наказу.
3. В накладенні штрафних санкцій та стягнення.

29. Природні кадастри призначено для:

1. Ведення обліку усіх характеристик природних ресурсів.
2. Опрацювання статистичних даних щодо стану природних ресурсів.
3. Пункти 1 та 2 разом.

30. Вимоги державного контролю є:

1. Рекомендаційними.
2. Обов'язковими для виконання.
3. Обов'язковими для обговорення.

31. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється:

1. Громадськими інспекторами
2. Громадськими інспекторами на чолі з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади.
3. Спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

32. Екологічна безпека – це:

1. Такий стан навколишнього природного середовища, при якому.....
2. Комплекс заходів при якому.....
3. Система роботи посадових осіб при якій.....

33. Атмосферне повітря відрізняється від повітря тим, що:
1. Воно знаходиться за межами виробничих та інших приміщень.
  2. Воно не містить забруднювачів.
  3. п.1 та п. 2 разом
34. Зона рекреації – це зона, яка створена для:
1. Відновлення порушених земель.
  2. Для відпочинку населення та туризму.
  3. п. 1 та п. 2 разом.
35. Підземна вода знаходиться:
1. Нижче рівня земної поверхні.
  2. На рівні земної поверхні.
  3. Значно нижче рівня земної поверхні.
36. Поверхнева вода знаходиться:
1. Нижче рівня земної поверхні.
  2. На рівні земної поверхні.
  3. Вище рівня земної поверхні.
37. Землі оборони призначені для:
1. Функціонування воєнізованих формувань.
  2. Функціонування невоєнізованих формувань та їх навчальних закладів.
  3. п. 1 та п. 2 разом.
38. Скільки вам відомо способів фільтрування?
- 1.2   2.3   3.4.
39. Екологічний стандарт встановлює:
1. Кількість речовини, яка повинна викидатися.
  2. Яка саме речовина повинна викидатися.
  3. п. 1 та п. 2 разом.
40. Екологічний норматив встановлює:
1. Кількість речовини, яка повинна викидатися.
  2. Яка саме речовина повинна викидатися.
  3. п. 1 та п. 2 разом.

Модуль 3

1. Культура безпеки, як елемент загальної культури.
2. Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки.
3. Аксиоми безпеки життєдіяльності.
4. Безпека життєдіяльності: основні поняття та визначення.

5. Небезпеки: їх види та загальні властивості.
6. Загальні причини зростання рівня небезпек у сучасному світі.
7. Ризик як фактор потенційної небезпеки.
8. Методи оцінки ризику.
9. Ризик-орієнтований підхід до оцінки небезпек.
10. Концепція прийняттого ризику.
11. Ризик-орієнтований підхід до управління ризиком.
12. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем.
13. Людина як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище».
14. Характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.
15. Фактори небезпек у навколишньому середовищі, їх види та наслідки впливу на життєдіяльність людини.
16. Природні небезпеки.
17. Характеристика літосферних стихійних лих.
18. Небезпеки гідросферного походження.
19. Атмосферні стихійні лиха.
20. Біологічні фактори небезпеки.
21. Патогенні мікроорганізми.
22. Стихійні лиха, які завдають шкоди сільському господарству.

Модуль 4

1. Правила поведінки людей при небезпеках природного характеру.
2. Регіональний комплекс природних загроз (на прикладі регіону проживання).
3. Техногенні небезпеки: їх види та джерела виникнення.
4. Фактори ураження техногенних небезпек.
5. Аварії та їх класифікація.
6. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки.
7. Нещасні випадки в техногенному середовищі.
8. Соціально-політичні небезпеки.
9. Соціальні фактори небезпеки.
10. Шкідливі звички (наркоманія, алкоголізм, тютюнопаління).
11. Соціальні хвороби (СНІД, туберкульоз, венеричні захворювання).
12. Злочинність як соціальна проблема.
13. Корупція і криміналізація суспільства як небезпеки сучасності.
14. Торгівля людьми.
15. Небезпеки сучасного світу: маніпуляція свідомістю.
16. Небезпеки соціально-економічного характеру (безробіття, бідність, голод).
17. Гендерна рівність: культурна революція чи соціальна небезпека?
18. Суїцид та типологія суїцидальної поведінки.
19. Комбіновані небезпеки.
20. Небезпеки в умовах урбанізації.

21. Інформаційна потреба людини та безпека.
22. Небезпеки харчування в умовах сьогодення.
23. Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела.
24. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек.
25. Тероризм його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями.
26. Прояви та загрози терористичних актів зі застосуванням вибухових пристроїв.
27. Загрози технологічного тероризму в сучасних умовах.
28. Правила поведінки умовах загрози і скоєння терористичного акту.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації ними творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувач вищої освіти може обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження можливо оформити звітом у формі реферату, презентації, добірки відеоматеріалів, створення відео- або фоторяду тощо.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти входять до критеріїв оцінювання здобувача вищої освіти під час проведення семінарських, практичних занять та модульного контролю, оскільки підготовка до зазначених занять не можлива без самостійної роботи та виконання визначених індивідуальних завдань.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання індивідуальних завдань (рефератів), які є елементом допуску до здавання модулю (дифзаліку).

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття для виконання практичних розрахунків або пошуку відповідного матеріалу.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

5. Під час виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які виконані виключно за встановленими вказівками щодо виконання даного виду звітності.

6. Суворе дотримання правил безпеки під час організації виїзних занять на об'єкти виробничої та невиробничої сфери.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Культура безпеки: навч. посібн. Ч.2 / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова, О.В. Бригада, Б.М. Цимбал, О.С. Ковальов, О.В. Ільїнський. Х.: НУЦЗУ, 2021. 133 с.

2. Культура безпеки: навч. посібн. Ч.1 / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова, О.В. Бригада, Б.М. Цимбал, О.С. Ковальов, О.В. Ільїнський. Х.: НУЦЗУ, 2020. 172 с.

3. Культура безпеки: методичні вказівки з організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час вивчення дисципліни / О.П. Шароватова. Х.: НУЦЗУ, 2020. 111 с.

4. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. К.: Центр учбової літератури, 2010. 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство екології та природних ресурсів України. - Режим доступу: <https://menr.gov.ua>.

2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. - Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.

3. Рада національної безпеки і оборони України. - Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua>.

4. Державна служба України з питань праці (Держпраці України). - Режим доступу: <http://dsp.gov.ua>.

5. Міжнародна організація праці (Україна). - Режим доступу: <http://www.ilo.org.ua>.

6. Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.

Нормативно-правові акти

1. Декларація Стокгольмської конференції ООН із проблем навколишнього середовища (16.06.1972 р.).

2. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Про історичну відповідальність держав за збереження природи Землі для теперішнього і майбутніх поколінь» (27.10.1981 р.).

3. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека», ухвалена на її 4213-му засіданні, 31 жовтня 2000 року (31.10.2000 р.).

4. Постанова Верховної Ради України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (№ 2802-XII від 19.11.1992 р.).

5. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (06.04.2000 р.).

6. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян» (27.04.1999 р.).

7. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (25.06.1991 р.).

8. Закон України «Про інформацію» (02.10.1992 р.).

9. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (09.01.2007 р.).

10. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» (20.03.2003 р.).

11. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» (20.09.2011 р.).

12. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2013 р.

13. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (18.01.2001 р.).

14. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року.

15. Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження Типового положення про службу охорони праці» від 15 листопада 2004 року № 255.

16. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 246 від 21.05.2007 р. «Про затвердження порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».

17. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні» від 30 грудня 2014 року № 1417.

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку професійних захворювань» від 08.11.2000 року № 1662.

Розробник:

Завідувач кафедри охорони праці
та екологічної безпеки

Сергій АРТЕМ'ЄВ